

Biện pháp quản lý nâng cao hiệu quả đổi mới phương pháp dạy học ở bậc đại học

Huỳnh Hồ Thu Thảo*

*Khoa Kinh tế - Luật – Trường Đại học Tiền Giang

Received: 16/04/2024; Accepted: 26/04/2024; Published: 15/5/2024

Abstract: The Resolution of the XI National Party Congress affirmed “To fundamentally and comprehensively renovate Vietnamese education towards standardization, modernization, socialization, democratization and international integration, in which, renovation of education management mechanism,.. is key.” To realize the goal of fundamental and comprehensive reform of education, along with the renewal of contents and programs; It is necessary to have a strategy to innovate teaching methods, the most important in higher education is “Teaching how to learn and training creative thinking capacity”. The article researches and proposes management measures to improve the efficiency of teaching method innovation at university level, contributing to improving knowledge for learners and improving the quality of teaching to meet the requirements of human resource development in the future.

Keywords: Innovation of teaching methods, radical and comprehensive renewal of education and training, management innovation of university teaching methods

1. Đặt vấn đề

Chiến lược phát triển kinh tế – xã hội của nước ta giai đoạn 2021-2030 đã xác định mục tiêu là “Đẩy nhanh thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện và nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, trọng tâm là hiện đại hóa và thay đổi phương thức giáo dục, đào tạo, nhất là giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp”.

Để hoàn thành nhiệm vụ đặt ra trong thời đại mới, cùng với việc tiếp tục đẩy mạnh đổi mới nội dung, chương trình dạy học; ngành giáo dục cần có sự cải cách, trong đó phải kể đến chiến lược đổi mới phương pháp giảng dạy ở tất cả các cấp học, bậc học. Áp dụng những phương pháp dạy học hiện đại để bồi dưỡng cho người học năng lực tư duy, chủ động, sáng tạo; khả năng thích ứng, hợp tác và năng lực giải quyết vấn đề nhằm giúp người học hoàn thiện tri thức và phát triển toàn diện về phẩm chất và năng lực.

Vấn đề đổi mới PPGD là một trong những nội dung quan trọng của hoạt động dạy học ở các trường trong thời gian qua. Tuy nhiên, nhìn chung quá trình đổi mới phương pháp giảng dạy còn diễn ra chưa đồng bộ và chưa đạt kết quả cao. Vì vậy, đứng trước yêu cầu nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, đòi hỏi các nhà giáo dục phải có biện pháp quản lý công tác đổi mới phương pháp giảng dạy một cách khoa học và hữu hiệu nhằm đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng nhu cầu xã hội trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế hiện nay.

2. Biện pháp quản lý đổi mới phương pháp giảng dạy ở bậc đại học

2.1. Tăng cường quản lý hoạt động của bộ môn theo hướng đổi mới phương pháp giảng dạy

- Xây dựng các quy định nội bộ về hoạt động của bộ môn

Căn cứ theo các văn bản chỉ đạo đổi mới đào tạo của BGD&ĐT, nhà trường phối hợp với các khoa chuyên môn cụ thể hóa các yêu cầu về đổi mới PPGD thành quy định nội bộ về lên kế hoạch giảng dạy, biên soạn bài giảng điện tử, tổ chức dự giờ, đánh giá giờ giảng của GV theo hướng đổi mới PPGD. Từ đó đưa việc đổi mới PPGD như một tiêu chí đánh giá hoạt động bộ môn và xếp loại thi đua của GV. Để có cơ sở nhận xét và kiểm tra hoạt động của bộ môn, mỗi học kỳ, năm học sẽ có báo cáo sơ, tổng kết khen thưởng; báo cáo sáng kiến kinh nghiệm hoặc báo cáo khoa học của cá nhân hay tập thể có những đóng góp và thành tích nổi bật trong đổi mới PPGD.

- Tổ chức, chỉ đạo hoạt động của bộ môn theo hướng đổi mới PPGD

Nhà trường phân cấp cho lãnh đạo khoa trực tiếp quản lý hoạt động của bộ môn, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra bộ môn trong việc thực hiện đổi mới PPGD. Cải tiến chất lượng sinh hoạt của bộ môn, từng bước giảm dần nội dung mang tính hành chính; tăng cường nội dung chuyên môn, trao đổi học thuật, kinh nghiệm giảng dạy. Các văn bản, công văn, tài liệu có thể nghiên cứu, trao đổi qua email để dành nhiều

thời gian hơn cho sinh hoạt chuyên môn như: Nghiên cứu, thảo luận để tìm kiếm PPGD mới; Trao đổi, rút kinh nghiệm trong khâu chuẩn bị giờ lên lớp và tổ chức giờ lên lớp theo hướng đổi mới PPGD; Chia sẻ những thông tin về hoạt động giảng dạy, về nghiên cứu khoa học và những kỹ năng biên soạn giáo án, thiết kế bài giảng điện tử; có sự sáng tạo, đổi mới, phát huy tác dụng của việc ứng dụng CNTT trong giảng dạy; Tăng cường tổ chức các buổi tọa đàm, hội thảo; mở lớp tập huấn, bồi dưỡng về đổi mới PPGD và phải đi sâu vào kỹ năng ứng dụng PPGD hiện đại, mang lại hiệu quả thiết thực.

- Đổi mới cách dự giờ, kiểm tra, đánh giá hoạt động của Bộ môn

Bên cạnh việc dự giờ theo sự chỉ đạo chung của toàn trường; cần đẩy mạnh và tăng cường việc dự giờ đột xuất, dự giờ theo chuyên đề đổi mới PPGD với sự tham dự của khoa và bộ môn trực thuộc. Tuy nhiên, cần tạo bầu không khí tâm lý thoải mái, tránh tạo áp lực cho GV; việc đánh giá rút kinh nghiệm trên tinh thần trao đổi, chia sẻ và xây dựng. Trong công tác đánh giá, cần có bảng nhận xét từ cán bộ giảng viên dự giờ và đối tượng sinh viên (SV) về việc thực hiện đổi mới PPGD của GV và kết quả học tập của SV trong tiết học có đổi mới PPGD.

2.2. Đổi mới quản lý hoạt động giảng dạy và bồi dưỡng kỹ năng về đổi mới PPGD cho đội ngũ giảng viên

- Thay đổi công tác chuẩn bị giờ lên lớp và hình thức tổ chức giờ lên lớp

Để có được một tiết học theo hướng phát huy tính tích cực và tăng cường năng lực tư duy của người học, đòi hỏi GV phải đầu tư nhiều thời gian và công sức trong biên soạn giáo án và thiết kế bài giảng điện tử. GV phải hình dung, nghiên cứu trước các hoạt động học tập của SV trong giờ học và chuẩn bị các nội dung, tình huống để SV cùng tìm hiểu, thảo luận, tranh luận và giải quyết vấn đề. Chính vì thế, GV phải có sự am hiểu sâu rộng về chuyên môn mới có thể hướng dẫn, tổng kết và đưa ra kết luận sau cùng, giúp SV nắm vững kiến thức, hình thành kỹ năng, kỹ xảo. GV cần nắm bắt đặc điểm tâm lý cá nhân của SV để có kỹ năng khuyến khích, gợi mở, tạo động lực giúp SV tự giác, tích cực tham gia vào hoạt động học tập góp phần nâng cao chất lượng dạy và học.

- Hướng dẫn SV tự học, tự nghiên cứu trên lớp và ngoài giờ lên lớp

Trong thời đại phát triển của khoa học kỹ thuật công nghệ hiện đại và hội nhập quốc tế, nhất là với yêu cầu đổi mới giáo dục đại học, người học phải tự trang bị tri thức khoa học, năng lực tư duy nêu

không muốn lạc hậu so với thời đại. Vì thế, tự học là một trong những phẩm chất mà nhà trường hiện đại cần trang bị cho SV. Đồng thời, trong đào tạo theo học chế tín chỉ, GV có thể giảm bớt thời lượng lý thuyết, tăng dần thời gian thực hành trên lớp bằng việc hướng dẫn SV tự học, tự nghiên cứu ở nhà trước khi lên lớp.

GV có thể sử dụng các phương pháp sau đây để hướng dẫn SV rèn luyện tư duy và hình thành kỹ năng tự học, tự nghiên cứu trên lớp và ngoài giờ lên lớp: Nêu và giải quyết vấn đề; thảo luận, hợp tác nhóm; hướng dẫn SV tự học, tự nghiên cứu giáo trình, phương pháp “lớp học đảo ngược”; phương pháp dạy học theo dự án, ...

Nhà trường cần bố trí không gian để SV tổ chức hoạt động tự học có sự hướng dẫn của GV theo từng cá nhân hoặc theo nhóm, như: sắp xếp bàn ghế, chỗ ngồi và mở cửa phòng học (cho SV đăng ký theo thời gian quy định và có người quản lý). Đồng thời, cần trang bị đầy đủ sách, giáo trình tại thư viện trường giúp SV có nguồn tài liệu học tập, tham khảo trong quá trình tự học, tự nghiên cứu.

- Xây dựng hệ thống GV trợ giảng

GV trợ giảng bao gồm giảng viên tập sự và những SV vừa tốt nghiệp loại xuất sắc, giỏi được giữ lại trường.... Đây là lực lượng GV hỗ trợ đắc lực cho hoạt động giảng dạy cũng như đổi mới PPGD.

Đặc biệt, với phương pháp thảo luận, hợp tác nhóm; việc bố trí GV trợ giảng sẽ khắc phục được tình trạng thiếu phòng học và sĩ số lớp đông. Số lượng GV trợ giảng tùy thuộc vào sĩ số lớp, tuy nhiên thông thường mỗi GV chính đứng lớp chỉ có từ một đến hai GV trợ giảng. Ngoài ra, đội ngũ GV trợ giảng sẽ đóng vai trò là người hướng dẫn, cố vấn và quản lý SV sau giờ lên lớp với các hoạt động tự học, tự nghiên cứu. Góp phần đưa hoạt động tự học, tự nghiên cứu của SV vào nề nếp và nâng dần chất lượng học tập; từ đó giúp SV rèn luyện năng lực tư duy, chống lại thói quen thụ động khi tham gia hoạt động học tập trên lớp.

- Cải tiến kiểm tra, đánh giá giờ dạy của GV theo hướng đổi mới PPGD

Trên cơ sở đó, nhà trường cần lên kế hoạch triển khai đến các khoa chuyên môn tổ chức thực hiện theo từng học kỳ và gửi kết quả đến từng GV. Tuy nhiên, để đảm bảo việc đánh giá mang tính khách quan và toàn diện, nhà trường cần kết hợp giữa kết quả tự đánh giá của GV và kết quả dự giờ kiểm tra hoạt động giảng dạy của khoa, bộ môn.

- Bồi dưỡng và rèn luyện các kỹ năng về đổi mới PPGD

Thường xuyên tổ chức các buổi tập huấn về các kỹ năng đổi mới PPGD định kỳ một hoặc hai lần trong năm học. Từ kỹ năng thiết kế các hoạt động dạy và học tích cực; đến các kỹ năng tổ chức giờ lên lớp giúp các GV trẻ tích lũy được kinh nghiệm giảng dạy và góp phần thay đổi cách dạy truyền thống của các GV lâu năm. Có thể mời người tập huấn là các chuyên gia nghiên cứu về công tác đổi mới PPGD ở các trường ĐH nổi tiếng hoặc GV có nhiều kinh nghiệm trong việc thực hiện đổi mới PPGD tại trường.

2.3. Quản lý công tác kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của SV

- *Xây dựng và quy định tiêu chí kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của SV*

Đổi mới giáo dục liên quan đến mọi mặt của quá trình dạy học. Công tác kiểm tra, đánh giá không thể nằm ngoài quá trình này. Kiểm tra, đánh giá có ảnh hưởng trực tiếp đến cách dạy, cách học. Đổi mới PPGD phải đồng bộ với đổi mới kiểm tra, đánh giá. Nếu dạy theo phương pháp mới, kiểm tra đánh giá theo cách cũ thì sớm muộn cũng trở về cách dạy cũ.

Trong dạy và học tích cực, để có thể đánh giá được năng lực của SV, GV cần kết hợp cả đánh giá quá trình với đánh giá kết thúc học phần. Muốn phát triển năng lực của SV, mỗi giờ lên lớp cần giảm bớt thời lượng truyền thụ kiến thức, tăng thời gian để người học tự tìm tòi, khám phá phát triển năng lực học tập. Ngày nay việc đổi mới PPGD theo hướng lấy người học làm trung tâm, phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học; thì công tác kiểm tra, đánh giá cũng chuyển từ kiểm tra, đánh giá “tập trung về kiến thức” sang kiểm tra, đánh giá “tập trung về năng lực”.

- *Tổ chức thực hiện đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả học tập*

Song song với việc đổi mới PPGD, GV cần thay đổi hình thức và nội dung kiểm tra, đánh giá quá trình học tập của SV. PPGD nhằm phát huy tính tích cực của SV thì việc kiểm tra không thể đơn điệu chỉ dừng lại ở yêu cầu ghi nhớ, tái hiện lại những nội dung đã được học, mà cần chú trọng đến năng lực tư duy độc lập, khả năng vận dụng sáng tạo những gì đã được học để giải quyết vấn đề; đảm bảo các yêu cầu sau đây:

+ *Nội dung kiểm tra:* phải đảm bảo đánh giá được toàn diện về mặt kiến thức, kỹ năng, thái độ; cần chú ý đến trình độ chung và sự phân hóa trong học tập của SV.

+ *Hình thức kiểm tra:* nên sử dụng đa dạng, phối hợp nhiều hình thức trong một học phần và phù hợp

với đặc thù riêng của học phần: học phần lý thuyết hay thực hành, thuộc khối kiến thức tự nhiên hay xã hội, giáo dục đại cương hay giáo dục chuyên nghiệp mà lựa chọn vận dụng một số hình thức kiểm tra, đánh giá như: kiểm tra vấn đáp, tự luận, trắc nghiệm, tự luận kết hợp với trắc nghiệm, thực hành, viết tiểu luận, làm đồ án, thảo luận và báo cáo kết quả,... Phương pháp đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực tự học, tự nghiên cứu và làm việc theo nhóm của người học.

Chỉ đạo, theo dõi công tác kiểm tra đánh giá kết quả học tập của SV

- Các khoa và bộ môn định kỳ theo dõi, kiểm tra việc đánh giá quá trình học tập của GV thông qua bảng điểm từng học kỳ của SV được lưu trữ tại khoa (Có đảm bảo tính công bằng, khách quan không? Có phản ánh được chất lượng dạy và học không? Có phân loại được SV khá, giỏi không?...).

- Phải có sự giám sát, theo dõi công tác tổ chức thi và chấm thi kết thúc học phần từ khâu lưu trữ, bảo mật đề thi, chọn đề thi và tổ chức thi, trực đề; nhằm đảm bảo kỳ thi diễn ra nghiêm túc và đánh giá chính xác kết quả học tập của SV, chống bệnh thành tích trong thi cử.

3. Kết luận

Sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ cùng với xu thế toàn cầu hóa đã tạo thời cơ và thách thức cho ngành giáo dục trong việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, năng động và sáng tạo; các nước được tiếp cận với các xu thế mới, tri thức mới, những mô hình giáo dục tiên tiến trên thế giới. Với những thách thức trên, đòi hỏi giáo dục đại học cần phải đổi mới để thích ứng với xã hội ngày càng hiện đại. Vì vậy, đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đào tạo là điều tất yếu, không chỉ là quốc sách hàng đầu mà còn là mệnh lệnh của cuộc sống. Trong đó, công tác đổi mới PPGD cần được vận hành và được quản lý một cách có kế hoạch, có tổ chức và được chỉ đạo, kiểm tra giám sát thường xuyên nhằm từng bước nâng dần chất lượng dạy học, phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa – hiện đại hóa đất nước và phát triển kinh tế bền vững.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Nghị quyết Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Hà Nội
2. Hà Nhật Thăng - Đào Thanh Âm (1997), *Lịch sử Giáo dục thế giới*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
3. Nguyễn Quốc Chí, Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2015), *Đại cương khoa học quản lý*, NXB Đại học Quốc gia, Hà Nội.